

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

Qarshi-muhandislik-iqtisodiyot instituti

O.SH.Bazarov

2024 yil

Ro'yxatga olindi № 05/04/093

“27” iyun 2024 yil

MOLIYA BOZORI VA MOLIYAVIY
TEXNOLOGIYALAR
fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'li yo'nalishi: 60410400–Moliya va moliyaviy texnologiyalar

Qarshi-2024 y.

Fan/modul kodi 336FRFT48	O'quv yili 2024-2025	Semestr 7	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi majburiy	Ta'lim turi O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Moliya bozori va moliyaviy texnologiyalar	60	60	120
2.	<p>I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - moliya bozorining iqtisodiy mohiyati, vujudga kelishi, rivojlanish bosqichlari va modellari, pul bozori xususiyatlari va moliya bozori shakllanishidagi ahamiyati, aksiyalar bozorining o'ziga xos xususiyatlari va amal qilish mexanizmi, obligatsiyalar bozorining o'ziga xos xususiyatlari va savdo mexanizmi, davlat qimmatli qog'ozlar bozori amal qilish shart-sharoitlari, hosilaviy qimmatli qog'ozlar bozorining moliya bozori boshqa sektorlari bilan bog'liqligi, ipoteka qimmatli qog'ozlar bozori muomalasi tartibi, xorijiy valyutalar bozorining moliya bozoridagi tashkiliy jihatlari, kriptovayutalar bozorining ishlash mexanizmi, qimmatbaho metallar va toshlar bozori xususiyatlari, moliya bozorining indikatorlari va indekslari, moliya bozori risklari va ularni baholash, fond birjalari va fond bozori ishtirokchilari faoliyat mexanizmi, markaziy bank va uning moliya bozoridagi faoliyati, moliya bozorida tijorat banklari va bank kredit institutlarining ishtiroki, investitsiya va pay fondlarining moliyaviy operatsiyalardagi ahamiyati, moliya bozorida sug'urta tashkilotlari va nodavlat pensiya fondlarining faoliyat mexanizmi, moliya bozorini tartibga solishning iqtisodiy va huquqiy jihatlari bilan yaqindan tanishtirishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga qo'idagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Moliya bozorining nazariy asoslari. Moliya bozorining iqtisodiy mohiyati, ahamiyatli jihatlari, tarkibiy qismlari. Moliya bozorida vositachilar tiplari, Moliya bozori modellari, Moliya bozorining iqtisodiy taraqqiyotdagi ahamiyati, Moliya bozorining tarkibiy qismlari, Moliya bozori asosiy institutlari, Qimmatli qog'ozlar bozori amal qilish mexanizmi, Pul bozori va kapital bozorining umumiy va farqli jihatlari, Moliya bozorining bank modeli qo'llanish xususiyatlari, Moliya bozorining anglo-sakson modeli qo'llanish xususiyatlari, Moliya bozorining islom modeli qo'llanish xususiyatlari, Mamlakatimizda moliya bozori xususiyatlari.</p> <p>2-mavzu. Pul bozori. Pul bozorining iqtisodiy mohiyati, vujudga kelishi va qo'llanish xususiyatlari, Moliya vazirligi yoki G'aznachilik boshqarmasi, Tijorat banklari, Investitsiya</p>			

kompaniyalari, Moliyaviy kompaniyalar, Sug'urta kompaniyalar, Pensiya fondlari, Individual investorlar, Pul bozorining investitsiya fondlari, davlat qisqa muddatli qimmatli qog'ozlar, qayta sotib olinuvchi shartnomalar, depozit sertifikatlari, tijorat qog'ozlari, bankir kafolati, yevrodollar, Pul bozorining vujudga kelishiga obyektiv zarurat. Pul bozori ishtirokchilari, Pul bozori instrumentlari, Pul bozori instrumentlari daromadlilik va risklilik darajasi, Tijorat banklarining pul bozoridagi ishtiroki, Respublikamizda pul bozori amal qilish mexanizmi, Davlat qisqa muddatli qimmatli qog'ozlari muomalaga chiqarilishi va joylashtirilishi, Qisqa muddatli depozit sertifikatlari qo'llanilish tartibi, Pul bozorida qisqa muddatli kreditlarning ajratilish tartibi.

3-mavzu. Obligatsiyalar bozori

Obligatsiyalarning iqtisodiy mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari, Tasnifiy belgilariga ko'ra obligatsiyalarning turlari, Davlat obligatsiyalari muomalasi xususiyatlari, Korporativ obligatsiyalar muomalaga chiqarish shartlari, Ta'minlangan va ta'minlanmagan obligatsiyalar, Daromad to'lanishiga ko'ra obligatsiyalar turlari va ularning o'zaro farqli jihatlari, Kuponli obligatsiyalar daromadlilikini baholash, Kuponsiz obligatsiyalar daromadlilikini baholash, Qoplash vaqtida foizlar to'lanadigan daromadlilikni aniqlash, O'zbekiston obligatsiyalar bozoridagi holat.

4-mavzu. Aksiyalar bozori

Aksiyalarning iqtisodiy mohiyati, Aksiyalarning turlari va ularning o'zaro farqli jihatlari, Imtiyozli aksiyalar muomalaga chiqarish tartibi, Oddiy aksiyalar muomalaga chiqarish tartibi, Oddiy va imtiyozli aksiyalar bo'yicha dividend hisoblash va to'lash tartibi, Korporativ obligatsiyalar va aksiyalar muomalasidagi va umumiy hamda farqli jihatlar, Imtiyozli aksiyalar qiymatini va daromadlilikini baholash, Oddiy aksiyalar qiymati va daromadlilikini baholash, Dividendlar o'zgaruvchan holatda aksiyalar daromadlilikini prognozlash, Aksiyalar asosida biznes qiymatini aniqlash.

5-mavzu. Hosilaviy qimmatli qog'ozlar bozori

Hosilaviy qimmatli qog'ozlarning iqtisodiy mohiyati va turlari, Hosilaviy qimmatli qog'ozlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi, Svoplar bo'yicha bazis aktivlar, Valyutalar bo'yicha svop shartnomalarining qo'llanilishi, Fyuchers shartnomalari bo'yicha bazis aktivlar, Opsionlar turlari va ularning o'zaro farqli jihatlari, Opsionlar bo'yicha bazis aktivlar, Opsionlar va fyucherslarning o'zaro farqli xususiyatlari, Opsion pozitsiyalarini izohlab berilgan, Forward bitimlarining qo'llanish xususiyatlari.

6-mavzu. Ipoteka qimmatli qog'ozlar bozori

Ipoteka bozorining vujudga kelishi, Ipoteka bozorining amal qilish mexanizmi, Ipoteka qimmatli qog'ozlarining turlari, Ipoteka bozori modellari qo'llanish xususiyatlari, Rivojlangan davlatlarda ipoteka agentlari faoliyati, Ipoteka bozori Fransiya tajribasi, Ipoteka bozori AQSH tajribasi, Ipoteka bozori ssuda-jamg'arma modeli, Ipoteka obligatsiyalarini muomalaga chiqarish va joylashtirish, Mamlakatimizda ipoteka bozori joriy holati.

7-mavzu. Xorijiy valyuta bozori

Xalqaro valyutar bozori vujudga kelishiga obyektiv zaruratni izohlang. Oltin-valyuta zaruralarida valyutar ulushi, Xalqaro valyutar bozorida operatsiyalar tashkili etish, FOREX savdo tizimining ishlash mexanizmi, FOREX savdo tizimining afzalliklari, FOREX savdo tizimining kamchiliklari, FOREX savdo tizimida daromad olish bosqichlari, Xalqaro valyuta bozorida ayriboshlash kurslarining belgilanishi.

8-mavzu. Qimmatbaho metallar bozori

Qimmatbaho metallar bozorining qo'llanish xususiyatlari, Qimmatbaho metallar bozori ishtirokchilari va ularning faoliyat xususiyatlari, Banklarning qimmatbaho metallar bozori ishtiroki, Oltin bozori rivojlanishiga valyuta bo'yicha oltin standartining bekor qilinishining ta'siri, Qimmatbaho metallar savdosida hosilaviy intrumentlar qo'llanilishi, Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozlari sharoitida oltin savdosi, Oltin savdosida opsionlarning qo'llanish mexanizmi, Oltin savdosida fyuverslarning qo'llanilishi, Oltin savdosida swap operatsiyalari qo'llanish mexanizmi, Oltin savdosida spot operatsiyalari qo'llanilishi.

9-mavzu. Davlat qimmatli qog'ozlar bozori

Davlat qimmatli qog'ozlari turlari shakllari va chiqarish tartibi, zayonlar, g'amachilik sertifikatlari, xalqaro davlat obligatsiyalari, davlat korxonalarining aksiyalari va ularni sotish tartibi, Yevroobligatsiyalar muomalaga chiqarishda emitentlarga qo'yilgan talablar, Depozitar tilxatlarining amal qilish mexanizmi, Xalqaro aksiyalar muomalasini tashkili etish, Xalqaro aksiyalar chiqarishda emitentlarga qo'yiladigan talablar, Xalqaro aksiyalar bozori kapitallashuvi, Qisqa muddatli yevroqog'ozlar muomalasi, Mamlakatimizdagi emitentlar tomonidan xalqaro qimmatli qog'ozlarni joylashtirish.

10-mavzu. Xalqaro qimmatli qog'ozlar bozori

Xalqaro qimmatli qog'ozlar bozori vujudga kelishiga obyektiv zaruratni izohlang. Xalqaro qimmatli qog'ozlarning asosiy turlari, Yevroobligatsiyalar muomalasini tashkili etish, Yevroobligatsiyalar muomalaga chiqarishda emitentlarga qo'yilgan talablar, Depozitar tilxatlarining amal qilish mexanizmi, Xalqaro aksiyalar muomalasini tashkili etish, Xalqaro aksiyalar chiqarishda emitentlarga qo'yiladigan talablar, Xalqaro aksiyalar bozori kapitallashuvi, Qisqa muddatli yevroqog'ozlar muomalasi, Mamlakatimizdagi emitentlar tomonidan xalqaro qimmatli qog'ozlarni joylashtirish.

11-mavzu. Islom qimmatli qog'ozlar bozori

Moliya bozorida islom modeli, islom banklari, islom banklarining kredit berish tartib taomillari, sukuk qimmatli qog'ozlari, Moliya bozorida banklar ishtirokining o'ziga xos xususiyatlari, Markaziy bankning moliya bozordagi ishtiroki alohida jihatlari, Tijorat banklari moliya bozorida investitsiya vositachisi sifatida, Tijorat banklarining emitenti sifatidagi faoliyatining amal qilish mexanizmi, Tijorat banklari tomonidan qimmatli qog'ozlarni joylashtirish tartibi.

12-mavzu. Moliya bozorini tartibga solish

Moliya bozorini tartibga solishga obyektiv zarurati, Moliya bozorini tartibga solish usullari, Moliya bozorida o'zini o'zi tartibga solish, Moliya bozorini davlat tomonidan tartibga solish, Moliya bozorini tartibga solishda

davlatning funksiyalari, Mamlakatimizda moliya bozorini tartibga solish bo'yicha vakolatli davlat organlari, Moliya bozorini tartibga solishda megaregulyator qo'llanilishi, Moliya bozorini tartibga solish bo'yicha AQSH, Buyuk Britaniya va Germaniya tajribalari.

13-mavzu. Moliya bozorini tartibga solish

Moliya bozorini tartibga solishga obyektiv zarurati, Moliya bozorini tartibga solish usullari, Moliya bozorida o'zini o'zi tartibga solish, Moliya bozorini davlat tomonidan tartibga solish, Moliya bozorini tartibga solishda davlatning funksiyalari, Mamlakatimizda moliya bozorini tartibga solish bo'yicha vakolatli davlat organlari, Moliya bozorini tartibga solishda megaregulyator qo'llanilishi, Moliya bozorini tartibga solish bo'yicha AQSH, Buyuk Britaniya va Germaniya tajribalari.

14-mavzu. Moliya bozorining fundamental tahlili

Moliya bozorini tahlil qilishning iqtisodiy mohiyati va ahamiyati, Moliya bozorini tahlil qilishdan maqsad, Moliya bozori tahlili usullari, Moliya bozorini tahlil qilishning rivojlangan davlatlar tajribasi, Moliya bozorida fundamental tahlil qo'llanilishi, Moliya bozorida texnik tahlil qo'llanilishi, Fundamental va texnik tahlil usullarining afzalliklari va kamchiliklari, Yapon shaharlari, Trendlar mohiyati va moliya bozori tahlilidagi o'rni, Trendlar turlari.

15-mavzu. Moliya bozorining texnik tahlili

Moliya bozorini tahlil qilishning iqtisodiy mohiyati va ahamiyati, Moliya bozorini tahlil qilishdan maqsad, Moliya bozori tahlili usullari, Moliya bozorini tahlil qilishning rivojlangan davlatlar tajribasi, Moliya bozorida fundamental tahlil qo'llanilishi, Moliya bozorida texnik tahlil qo'llanilishi, Fundamental va texnik tahlil usullarining afzalliklari va kamchiliklari, Yapon shaharlari, Trendlar mohiyati va moliya bozori tahlilidagi o'rni, Trendlar turlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

1. Moliya bozorining nazariy asoslari.
2. Pul bozori.
3. Obligatsiyalar bozori.
4. Aksiyalar bozori.
5. Hosilaviy qimmatli qog'ozlar bozori.
6. Ipoteka qimmatli qog'ozlar bozori.
7. Xorijiy valyuta bozori.
8. Qimmatbaho metallar bozori.
9. Davlat qimmatli qog'ozlar bozori.
10. Xalqaro qimmatli qog'ozlar bozori.
11. Islom qimmatli qog'ozlar bozori.
12. Moliya bozorini tartibga solish.
13. Moliya bozorini tartibga solish.
14. Moliya bozorining fundamental tahlili.
15. Moliya bozorining texnik tahlili.

	<p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Moliya bozorining iqtisodiyotda tutgan o'rni. 2. Moliya bozori borasidagi davlat siyosati, mazmuni, asosiy vazifalari va yo'nalishlari. 3. Moliya bozorining huquqiy asoslari. 4. Ijtimoiy ta'minot huquqiy-me'yoriy asoslarini takomillashtirish va mustahkamlash. 5. Moliya bozorini davlat tomonidan tartibga solish. 6. Kriptovalyutalar bozori. 7. Kriptovalyutalarning pul tizimiga ta'siri. 8. Moliya bozorida intellektual tizimlar. 9. Blokcheyn texnologiyalari. 10. Moliya bozorini tartibga solish bo'yicha AQSH, Buyuk Britaniya va Germaniya tajribalari. 11. Moliya bozorini tartibga solishga obyektiv zarurati. 12. Tijorat banklarining emitent sifatidagi faoliyatining amal qilish mexanizmi 13. Xalqaro qimmatli qog'ozlarning asosiy turlari va xususiyatlari. 14. Xalqaro qimmatli qog'ozlarni chiqarishdan davlatning iqtisodiy manfaatlari. 15. Depozitar tilxatlarning amal qilish mexanizmi. 16. Moliya bozorida islom modeli 17. Toshkent Respublika fond birjasi faoliyati tahlili. 18. O'zbekistonda qimmatli qog'ozlar bozorini rivojlanish bosqichlari. 19. Pul bozorining vujudga kelishiga obyektiv zarurat. 20. Hosilaviy qimmatli qog'ozlarning iqtisodiy mohiyati va turlari, Hosilaviy qimmatli qog'ozlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. 21. Moliya bozori tahlili usullari. 22. Kriptovalyutalar bozorining ishlash mexanizmi. 23. Obligatsiyalarning iqtisodiy mohiyati va o'ziga xos xususiyatlari. 24. Xalqaro aksiyalar chiqarishda emitentlarga qo'yiladigan talablar. 25. Oddiy aksiyalar muomalaga chiqarish tartibi. 26. Aksiyalar bozorini tartibga solish.
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Moliyaviy mablag'larni investitsiya qilish tamoyillari haqida tasavvurga ega bo'lishi; - Moliya bozorini tadqiq etish usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi va ular haqida tasavvurga ega bo'lishi; - Talaba korxon va tashkilotlar faoliyatida riskni aniqlash va baholash usullarini qo'llash, mahalliy moliya, byudjetdan tashqari fondlar hozirgi zamon holati va rivojlanish qonuniyatlarini tahlil qilish bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak; -Moliya tizimi rivojlanishi tendensiyalarini aniqlash maqsadida ilmiy- amaliy

	<p>tadqiqotlarni o'tkazish, moliya organlarida nazorat-iqtisodiy ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moliya bozorini tadqiq etish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, biznes reja tuzilish, davlat byudjeti optimal modelini taklif qilish malakalariga ega bo'lishi kerak.
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, taxlit natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Элмирзаев С.Э. ва бошқалар. “Молия бозори”. Дарслик.-Т.: “Иқтисод-молия”, 2019. -324 б. 2. Mishkin F.S., Eakins S.G. Financial markets and institutions.-9 th edition. — Pearson, 2018. — 694p. 3. Эскиндаров М.А., отв. ред. Звонова Е.А. Международный финансовый рынок. —Учебник и практикум для бакалавриат и магистратуры. — Москва : Издательство Юрайт, 2018. — 453 с. 4. А.Табернакулов,Я.Койфман. Блокчейн на практике. — М.:«Альпина Паблицер», 2019 — 260 б. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. А.А.Лебедева. Цифровые технологии в финансовой сфере (на примере криптовалют). Неизбежность или осознанный выбор Российской Федерации: монография. — Москва: Проспект, 2019. —120 с.. 6 Скиннер, Крис. Человек цифровой. Четвертая революция в истории человечества, которая затронет каждого / Крис Скиннер; пер. с англ. О. Сивченко; (науч. Ред. К.Щеглова). — М.: Манн, Иванов и Фербер, 2019. — 304 с.:ил. 7. S.Gulomov va boshq. Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar. -T.: “I’tisod-Moliya”, 2019. - 447 б. 9. Susanne Chishti, Janos Barberis. The FinTech Book. The Financial Technology Handbook for Investors, Entrepreneurs and Visionaries. UK: Wiley, 2016. — 315 p. 10. Mark Graham. Digital economies at global margins. — USA: International

MK

	<p>Development Research Centre, 2019. — 390 p.</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>15. www.gov.uz (O'zbekiston Respublikasi hukumat portali);</p> <p>16. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy veb sayti);</p> <p>17. www.soliq.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi rasmiy veb sayti);</p> <p>18. www.lex.uz (O'zbekiston qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy ba'zasi rasmiy sayti);</p> <p>19. www.pfru.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi rasmiy veb sayti);</p> <p>20. www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo'mitasi rasmiy veb sayti); 21. www.apsf.ru (Pensiya va ijtimoiy fondlar xalqaro assotsiatsiyasi rasmiy veb sayti);</p> <p>22. www.oecd.org (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti rasmiy veb sayti).</p>
7.	Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: M.K.Aliyev QARMII, "Moliya" kafedrasida asistenti.
9.	Taqrizchilar: G.P.Erkayeva - QarDU Iqtisodiyot fakulteti dotsenti, i.f.n. R.F.Omanov - QarMII «Moliya» kafedrasida mudiri, dotsent, i.f.n.